

TANA KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJON,
brann- og redningsvesenet
Att. Aslak Jonne Sarre
Rådhusveien 24
9845 TANA

Svar på spørsmål om brann- og redningsvesenets rolle og ansvar for redning av dyr

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til din henvendelse pr. e-post av 9. mars 2022, hvor det stilles spørsmål om brann- og redningsvesenets rolle og ansvar for redning av dyr.

I henvendelsen vises det til at lov og forskrifter ikke regulerer forholdet, og at det mangler veiledning. Videre stilles det spørsmål til politiets ansvar med henvisning til dyrevelferdsloven § 4 første ledd som regulerer enhver *hjelpeplikt* ved påtreff av dyr som åpenbart er sykt, skadet eller hjelpeløst med krav til varsling av eier eller politiet.

Det understrekes at det i mange tilfeller er naturlig at brann- og redningsvesenet bistår fordi man både har utstyr og kompetanse til å bidra. Dette i motsetning til eier av dyret og publikum ellers, som ikke alltid vil kunne bidra til redning på en sikker måte, eksempelvis i vann (overflateredning) eller i høyde.

Det konkrete spørsmålet som reises er hvor langt plikten til dyreredning går eksempelvis når det gjelder søk etter savnet dyr. Det er i denne forbindelse vist til en konkret hendelse (søk av savnet hund) som skapte noe uenighet mellom mannskapene i hhv politiet og brann- og redningsvesenet, og forvirring hos hunde-eier, som mottok forskjellig svar hos hhv. politi og brann- og redningsvesen om hvem som har ansvar for å bidra.

Samtidig presiseres det at Tana brann- og redningsvesen i utgangspunktet ønsker å hjelpe, men at det i prioriteringssammenheng er viktig å ha klart for seg hvilket ansvar som foreligger. Avslutningsvis bes det om DSBs redegjørelse når det gjelder brann- og redningsvesenets ansvar for redning av dyr.

Nedenfor følger en redegjørelse som utbedt.

DSBs veiledningsansvar er avgrenset til forståelse av brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter

Spørsmål om forståelsen av dyrevelferdsloven § 4 og politiets rolle og ansvar herunder må rettes til hhv. Landbruks- og matdepartementet og/eller Politidirektoratet som rette myndigheter.

DSB merker seg imidlertid at denne bestemmelsen retter seg til *enhver som påtreffer* et hjelpetrengende dyr, og ikke spesielt til myndighetene.

Brann- og eksplosjonsvernloven omfatter også dyreliv

Brann- og redningsvesenets lovpålagte oppgaver er hjemlet i brann- og eksplosjonsvernloven (heretter kalt loven).¹ Som kjent er formålet med loven å *verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser.*

I forarbeidene til brann- og eksplosjonsvernloven² fremgår det at:

Begrepet "liv" omfatter både menneske- og dyreliv

Dette innebærer at redning av dyr i utgangspunktet faller innenfor lovens formål.

I henvendelsen fra Tana brann- og redningsvesen til DSB fremgår det at man er innforstått med formålsbestemmelsen, og at begrepet *liv* også omfatter *dyreliv*.

Redning av dyr anses som en tilleggsoppgave for brann- og redningsvesenet

I de ovennevnte forarbeidene til brann- og eksplosjonsvernloven fremgår det i omtalen av formålsbestemmelsen at:

Med uttrykket "ulykke" menes en hendelse med uønskede konsekvenser som tap av liv, helse, miljø eller materielle verdier. Uttrykket omfatter også akutte situasjoner hvor det foreligger en overhengende fare for en hendelse med slike konsekvenser.

Selve hendelsen behøver altså ikke å ha inntruffet. Det er tilstrekkelig at det er overhengende fare for en hendelse med slike konsekvenser.

Forarbeidene er imidlertid tydelig på at begrepet *akutt* innebærer at loven ikke gjelder den aktivitet som foregår i etterkant etter en beredskapsinnsats i akutfasen (sanering, restverdibeskyttelse ol.). I henhold til de nevnte forarbeidene³ er dette å regne som eventuelt tilleggsoppgaver jf. loven § 11 annet ledd, hvor kommunen selv kan bestemme at brann- og redningsvesenet, eventuelt mot betaling, også skal utføre slike oppgaver.⁴

Søk/leteaksjoner er ikke omtalt som et eksempel på oppgaver i loven og vil kunne være en aktivitet i forkant av en beredskapsinnsats. Søk- og leteaksjoner kan i mange tilfeller være langvarig og med det svekke beredskapen i forhold til lovpålagte oppgaver. Dette er oppgaver som de frivillige (Røde kors, Folkehjelpen m.fl) er trent på. Søk og leteaksjoner etter en savnet hund vil som oftest ikke kunne anses som en akutt situasjon.

Brann -og redningsvesenets *pålagte* oppgaver fremgår av loven § 11 første ledd.

¹ Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) LOV-2002-06-14-20

² Ot.prpr.nr.28 (2001-2002) Om lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og om endringer i arbeidsmiljøloven – se kap.16.1 og kommentarene til loven § 1

³ Ot.prpr.nr.28 (2001-2002) Om lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og om endringer i arbeidsmiljøloven – se kap.16.1 og kommentarene til loven § 1

⁴ Se DSBs svar på spørsmål om hvilke tjenester det kan kreves refusjon eller tas betalt for:

<https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/artikler/svar-pa-sporsmal-om-kompensasjon-etter-brann--og-eksplosjonsvernloven/>

Når det gjelder beredskapsarbeidet skal brann- og redningsvesenet være innsatsstyrke for *brann*, jf. § 11 bokstav e. Brann- og redningsvesenene må bygges ut slik at de kan løse oppgaver de blir stilt overfor i branntilfeller med slokking, redning av mennesker og dyr.⁵

Brann- og redningsvesenet skal også være innsatsstyrke ved andre *akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse*, jf. § 11 bokstav f. Hvilke andre akutte ulykker som omfattes skal altså fremgå av kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse. Det følger av forarbeidene til loven (se merknaden til oppgavebestemmelsen),⁶ at:

Typiske ulykkessituasjoner hvor brannvesenet må forventes å kunne gjøre en innsats er trafikkulykker, ras- og sammenstyrtningsulykker, andre naturulykker, kjemikalieulykker og lignende. Risiko- og sårbarhetsanalysen bør være koordinert med kommunens analyser på andre områder, for eksempel som følge av krav i forurensningslovgivningen eller etter kravene til sivilt beredskap. Ut fra risikobildet i den enkelte kommune kan dette føre til særskilte dimensjonerings- og utstyringsbehov (vår utheving).

Redning av dyr er ikke nevnt eksplisitt som en oppgave i loven § 11.

Brann- og eksplosjonsvernloven av 2002 er i hovedsak en sammenslåings-lov⁷, og forarbeidene behandler i liten grad de lovpålagte pliktene. Men det er presisert at kommunene gjennom utvidelsen av oppgavebestemmelsen § 11 bokstav f får en *generell innsatsplikt ved ulykker*, og med henvisning til kravet om ROS-analyse i loven § 9 annet ledd *understrekes brannvesenets rolle som et fullverdig redningskorps*.⁸

Vi må tilbake til Hylland-utvalgets utredning fra 1982⁹ for å finne en samlet og mer utførlig behandling av brann- og redningsvesenets arbeidsoppgaver. I vurderingen har utvalget lagt til grunn det behov som samfunnet (den gang) hadde for å løse *udekkede beredskapsmessige oppgaver sett i forhold til brann- og redningsvesenets mulighet til å påta seg disse oppgavene*. Det pekes videre på at kravet til innsattid i regelverket er brann- og redningsvesenets største styrke, og innebærer at de vil være meget raskt fremme på skadestedet.

I forarbeidene¹⁰ til gjeldende brann- og eksplosjonsvernlov fremgår det i kommentarene til oppgavebestemmelsen at: *hvilke ulykkessituasjoner dette vil omfatte skal defineres av kommunen og fremgå av brannordningen og den risiko- og sårbarhetsanalysen som denne er basert på. Ut fra risikobildet i den enkelte kommune kan dette føre til særskilte dimensjonerings- og utstyringsbehov* (vår

⁵ NOU 1982: 32 Brannvesenets arbeidsoppgaver, pkt. 7.3.2.1.

⁶ Ot.prp.nr.28 (2001–2002) Om lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og om endringer i arbeidsmiljøloven – se kap.16.3 og kommentarene til loven § 11

⁷ Sammenslåing av følgende opphevede lover: (1) Lov om brannvern mv. 5. juni 1987 nr. 26, (2) Lov om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk 21. mai 1971 nr. 47, og (3) Lov om eksplosiver varer 14. juni 1974 nr. 39. I tillegg er regler fra området: Landtransport av farlig gods innarbeidet. Disse var tidligere regulert i flere lover.

⁸ Innst.O.nr.45 (2001-2002) kapittel 12.1.2 i avsnittet *Nye oppgaver for brannvesenene*

⁹ NOU 1982:32 *Brannvesenets arbeidsoppgaver*, forarbeider til opphevet brannvernloven av 1987

¹⁰ NOU 1999: 4 Utkast til ny lov om brann- og eksplosjonsvern, pkt. 9.4.2 Til § 19 Brannvesenets oppgaver

understreking). I samme forarbeider kapittel 11.3.1 er det knyttet følgende kommentar til kravet om lovfesting av risiko- og sårbarhetsanalyse forut for fastsettelse av brannordning:

De fleste kommuner har allerede foretatt slike analyser i tilknytning til arbeidet med ny brannordning i henhold til forskriften om organisering og dimensjonering av brannvesen. Dette tilsier at de fleste kommuner allerede vil ha tilpasset sine dimensjonerings-, utstys- og kompetansebehov til den foreliggende risiko. I enkelte kommuner vil imidlertid plikten til å tilpasse beredskapen til risikobildet kunne føre til behov for økt kompetanse og utstyr.

Videre vises det til at regelverket ikke kan være dekkende for alle kommuner på grunn av kommunenes forskjellige størrelser og variasjoner i samfunnsforholdene. Dette er bakgrunnen for at brann- og eksplosjonsvernloven er overordnet og funksjonsbasert. Det er valgt en utforming som pålegger kommunen utbygging av en beredskap innen en viss ramme, og så må de kommunale myndighetene utfylle denne rammen ut fra stedlige forhold.

Når det gjelder forventningen til innsats fra brann- og redningsvesenet minner vi om føringer i forarbeidene til opphevet brannvernlov¹¹ hvor det fremgår at:

det verken kan forventes eller være hensiktsmessig at ethvert brann- og redningsvesen i Norge skal dekke alle de typer ulykker som bistandsplikten¹² omfatter..... For å løse de nye oppgavene må det forutsettes regionale fellestiltak hvor ett brannvesen ofte dekker beredskapen for flere kommuner. Avhengig av forventet hyppighet av de enkelte typer ulykker, og krav til innsatstid, personell, kompetanse og utstyr, kan det være aktuelt med ulike regionsstørrelser for de ulike oppgaver.

Utover de lovpålagte oppgavene i § 11 første ledd bokstavene a til h kan kommunen jf. samme bestemmelse annet ledd legge andre oppgaver (tilleggsoppgaver) til brann- og redningsvesenet så langt dette ikke svekker gjennomføringen av de lovpålagte oppgavene.

Gjennom ROS-analysen, jf. loven § 9 annet ledd, skal brann- og redningsvesenet tilpasses de oppgaver de blir stilt overfor.

I henvendelsen til DSB er det opplyst at søk og redning etter dyr ikke er omtalt i ROS-analysen for Tana brann- og redningsvesen, og heller ikke i den lokale brannordningen som beskriver oppgavene til brann- og redningsvesenet i Tana.

Når det gjelder spørsmålet om plikten til innsats ved flere sammenfallende hendelser er dette en skjønnsmessig vurdering som må gjøres i de enkelte tilfellene.

Oppsummert

Redning av dyr omfattes av brann- og eksplosjonsvernlovens formålsbestemmelse.

Begrepene *ulykke* og *akutt* i lovens formålsbestemmelse innebærer imidlertid at aktivitet som foregår i etterkant etter en beredskapsinnsats i akutfasen (sanering, restverdibeskyttelse ol.) ikke er lovpålagt.

¹¹ Ot.prp. nr. 43 (1986-87) kapittel 12.2.1

¹² Innsatsplikt i dag jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 11 første ledd bokstav f

Søk og leteaksjoner etter en savnet hund vil som oftest heller ikke anses som en akutt situasjon. I mange tilfeller vil leteaksjoner videre være langvarig og dermed svekke beredskapen i forhold til lovpålagte oppgaver.

Redning av dyr, som ikke er et ledd i innsats ved brann, er å anse som en tilleggsoppgave som bør vurderes i ROS-analysen som grunnlag for blant annet ressurs- og materiellbehovet i brann- og redningsvesenet.

Prioritering av innsats ved flere sammenfallende hendelser må baseres på en skjønnsmessig vurdering i de enkelte tilfellene. De lovpålagte oppgavene, herunder brannberedskap og beredskap i forhold til andre *akutte ulykker*, skal prioriteres foran eventuelle tilleggsoppgaver.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Brann og redning

Heidi Vassbotn Løfqvist
Fungerende seksjonssjef

Anita Rasmussen Kronlund
juridisk utredningsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift.